

KITA SAHANLIĞI VE BALIKÇILIK BÖLGESİNE İLİŞKİN ABD/KANADA DAVASI

Burak KAYA¹

Özet

Bu çalışmada Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada arasındaki kıta sahanlığına ve balıkçılık bölgesine ilişkin uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı tarafından nasıl çözümlendiği ortaya koyulmuştur. Bu çalışma olgu sunumu niteliğindedir. Yalnızca Amerika Birleşik Devletleri/Kanada davası dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı ise kıta sahanlığına ve balıkçılık bölgesine ilişkin uyuşmazlıklarda Uluslararası Adalet Divanı'nın nasıl bir yol izlediğini ortaya koyabilmektir. Çalışmanın başlangıç kısmında Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada arasında ortaya çıkan uyuşmazlığın nedeni ifade edildikten sonra uyuşmazlığı Uluslararası Adalet Divanı'na taşıyan sürece değinilmiştir. Çalışmanın gelişme kısmında kovuşturma süreci ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın gelişme kısmında Uluslararası Adalet Divanı'nın öncelikle Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın ileri sürdüğü tezleri irdelediği daha sonra kendi ilke ve yöntemlerini somut uyuşmazlığa uyguladığı tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ise Uluslararası Adalet Divanı'nın uyuşmazlığın çözümünde kullandığı ilke ve yöntemler özetlenmiştir. Böylece devletler arasında ortaya çıkan kıta sahanlığına ve balıkçılık bölgesine ilişkin uyuşmazlıklarda Uluslararası Adalet Divanı'nın nasıl bir yol izlediği ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kıta Sahaneliği, Balıkçılık Bölgesi, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada Davası, Uluslararası Adalet Divanı, Uyuşmazlığın Çözümü

Abstract

In this study it is revealed how the dispute between the United States and Canada regarding the continental shelf and fishing zone was resolved by the International Court of Justice. This study is a case report. Prepared with the United States v Canada case in mind only. The aim of the study is to reveal the way the International Court of Justice follows in disputes related to the continental shelf and the fishing zone. In the beginning part of the study, after the reason for the dispute between the United States of America and Canada is expressed, the process that brings the dispute to the International Court of Justice is mentioned. In the development part of the study, the prosecution process is discussed. In this context, in the development part of the study, it was determined that the International Court of Justice firstly examined the theses put forward by the United States of America and Canada and then applied its own principles and methods to the concrete conflict. In the conclusion part of the study, the principles and methods used by the International Court of Justice in resolving the dispute are summarized. Thus, it has been revealed how the International Court of Justice has followed in the disputes between the states regarding the continental shelf and the fishing zone.

Keywords: Continental Shelf, Fisheries Territory, United States and Canada Case, International Court of Justice, Dispute Resolution

¹ Dr. Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, Şırnak, Türkiye. sayhanburak@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7308-4191.

ABD/KANADA DAVASI

Uluslararası Adalet Divanı tarafından görülen bu dava Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Kanada arasında gerçekleşen kıta sahanlığı ve (münhasır) balıkçılık bölgesi uyuşmazlığına ilişkindir (International Court of Justice, 1984: 1-110). Bu uyuşmazlık Maine Körfezi davası olarak da bilinmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri 1945 yılında yayınlanan Truman doktrinine dayanarak kıta sahanlığında bulunan doğal kaynaklar üzerinde yargı yetkisi ilan etmiştir. Kıyı şeridinin belirli bölgelerinde balıkçılığı korumak için koruma bölgeleri de ilan etmiştir. Kıta sahanlığı ise yüz kulaç derinliğin bulunduğu çizgiye kadar uzanmaktadır. ABD bu ilanları yapmadan önce Kanada'ya bildirmiştir. ABD'nin bu davranışlarına karşı Kanada o tarihlerde herhangi bir itirazda bulunmamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri/Kanada uyuşmazlığının asıl nedeni Georges Bank'ın bazı yerlerinde hidrokarbon kaynaklarının keşfedilmesidir. 1960 yılında Maine Körfezi'nde de hidrokarbon kaynakları keşfedilince ABD 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'ni imzalamış ve 1964 yılında Sözleşme'ye taraf olmuştur. Kanada ise 1970 yılına kadar Sözleşme'yi imzalamamıştır. Dolayısıyla Kanada ilk arama izinlerini verdiğinde Sözleşme'ye taraf değildir.

Amerika Birleşik Devletleri Kıta Sahanlığı Toprak Kanunu'nu 1953 yılında yürürlüğe koymasına rağmen ilk araştırma iznini 1964 yılında vermiştir. Kanada ise ilk yasal petrol ve gaz düzenlemelerini 1960 yılında yürürlüğe koymuş ve ilk arama iznini de 1964 yılında vermiştir. Kanada araştırma izinlerini verirken ABD ile arasında kıta sahanlığının sınırlandırılmasına ilişkin bir anlaşma olmadığından bahisle 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesine atıfta bulunarak eşit mesafe ilkesini benimsediğini belirtmiştir.

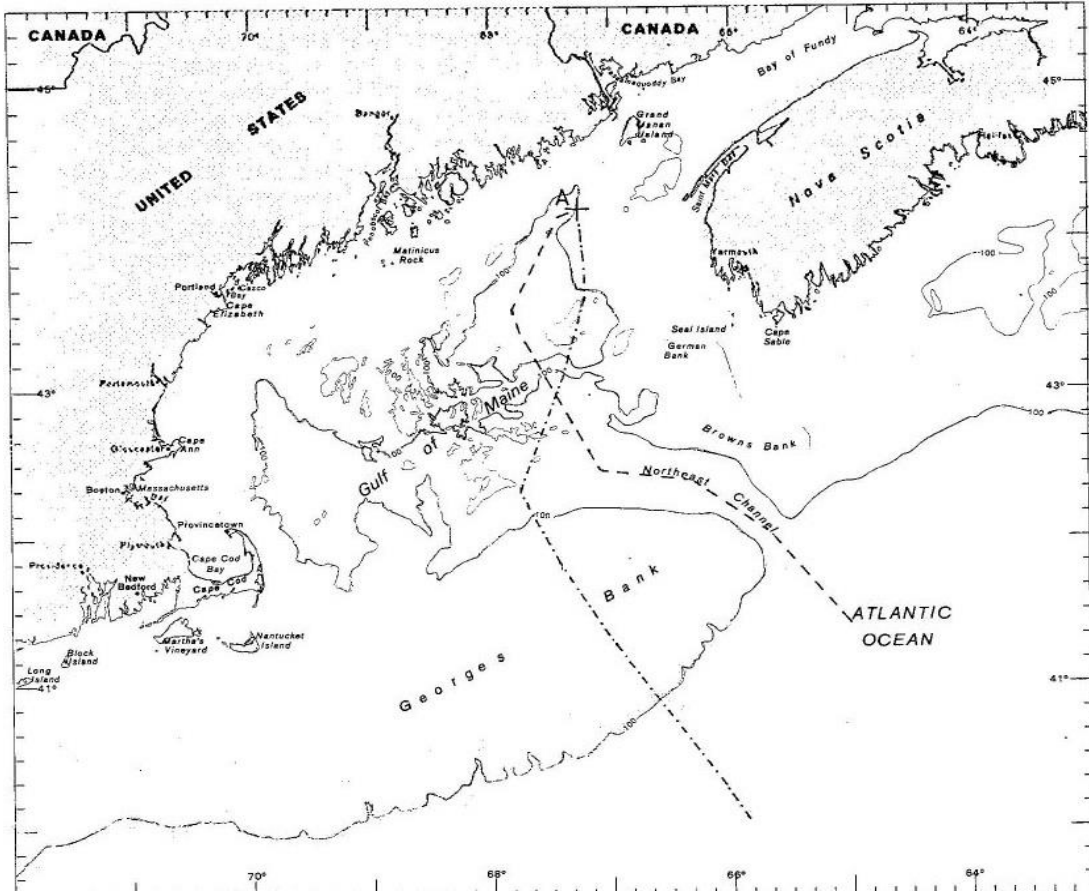
Ottova Büyükelçiliği 16.08.1966 tarihinde Kanada'nın pasifik kıyıları ve Maine Körfezi'nde yaptığı hidrokarbon araştırmalarına dair bilgi talep etmiştir. Kanada bu talebe 30.08.1966 tarihinde cevap vermiştir. ABD ise 05.11.1969 tarihinde Kanada'ya diplomatik nota vermiştir. Notaya göre ABD ve Kanada arasında kıta sahanlığı konusunda mutabık kalınana kadar ABD Georges Bank kıta sahanlığında Kanada'nın yapmış olduğu araştırma ve işletme faaliyetlerine rıza göstermemiştir. Kanada bu notaya 01.12.1969 tarihinde cevap vermiştir. Buna göre kıta sahanlığı sınırları ABD'nin önerdiği şekilde çizilebilecektir. Diğer taraftan Kanada, ABD'nin açıklamasını da reddetmektedir. ABD ve Kanada arasındaki anlaşmazlık bu notalarla birlikte ortaya çıkmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri 21.02.1970 tarihinde Kanada'yı protesto etmiştir. ABD ve Kanada arasındaki görüşmeler ise 09.07.1970 tarihinde Ottova'da başlamıştır. Kanada 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'ni 1970 yılında imzaladığında "*Kendiliğinden oluşan çöküntü veya kanalın varlığı doğal uzantının kesilmesi anlamına gelmemelidir.*" şeklinde çekince koymuştur. ABD bu çekinceye 16.07.1970 tarihinde itiraz etmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri 18.01.1974 tarihinde Kanada'ya yüz kulaçlık alan içerisinde (ABD kıta sahanlığı) yabancı uyruklular tarafından Amerikan istakozunun avlanamayacağı bildirmiştir. Ancak ABD Eylül 1974 tarihinde bu kuralı Kanadalı balıkçılara uygulamayacağını da bildirmiştir. 1976-1977 yıllarında kıta sahanlığı konusuna bir de canlı kaynaklar konusu eklenince ABD ve Kanada arasındaki durum önceki yıllar gibi devam etmiştir. Ancak 1977 yılının başında Üçüncü Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Konferansı'nda iki devlet fikir birliğine vararak üçer aylık arayla iki yüz millik balıkçılık bölgesi kurmuştur.

Müzakereler devam ederken 24.02.1977 tarihinde Balıkçılık Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmayla geçici de olsa mevcut balıkçılık faaliyetleri korunmuştur. Taraflar 01.03.1977 tarihinde iddia ettikleri sınırları da belirtmiştir. Ardından 27.07.1977 tarihinde konuyla ilgili rapor hazırlamak üzere özel müzakereciler atanmıştır. Rapor Ekim 1977 tarihinde hazırlanmıştır. 1977 yılının sonunda anlaşmanın süresi bitince fiilen uygulamaya devam edilmiştir. Fakat 02.06.1978 tarihinde anlaşma askıya alınmıştır.

Tarafların iddia ettikleri kıta sahanlığı ve balıkçılık bölgesi sınır hatları 01.03.1977 tarihinde aşağıdaki haritada gösterilmiştir. ABD'nin çizdiği hat Kuzeydoğu kanalını ikiye bölmekte ve A noktasına kesik çizgilerle devam etmektedir. Kanada'nın çizdiği hat ise Georges Bank'ın doğu tarafının bir kısmını içine alıp kesik çizgi ve nokta halinde A noktasına devam etmektedir. Haritada görülen A noktası ise uyuşmazlığa taraf devletler tarafından mutabık kalınan alanlardır.

Şekil 1. 01.03.1977 tarihinde ABD ve Kanada'nın İddia ettikleri Kıta Sahanlığı ve Balıkçılık Bölge Sınırları. Kaynak: International Court of Justice.

Anlaşmanın askıya alınmasından sonra uyuşmazlığa taraf devletler 27.03.1979 yılında imzaladıkları (daha sonra değişikliğe uğrayan) özel bir anlaşma üzerine 25.11.1981 tarihinde kayda alınan ortak bir mektup ile Mahkeme'ye başvuruda bulunmuştur.

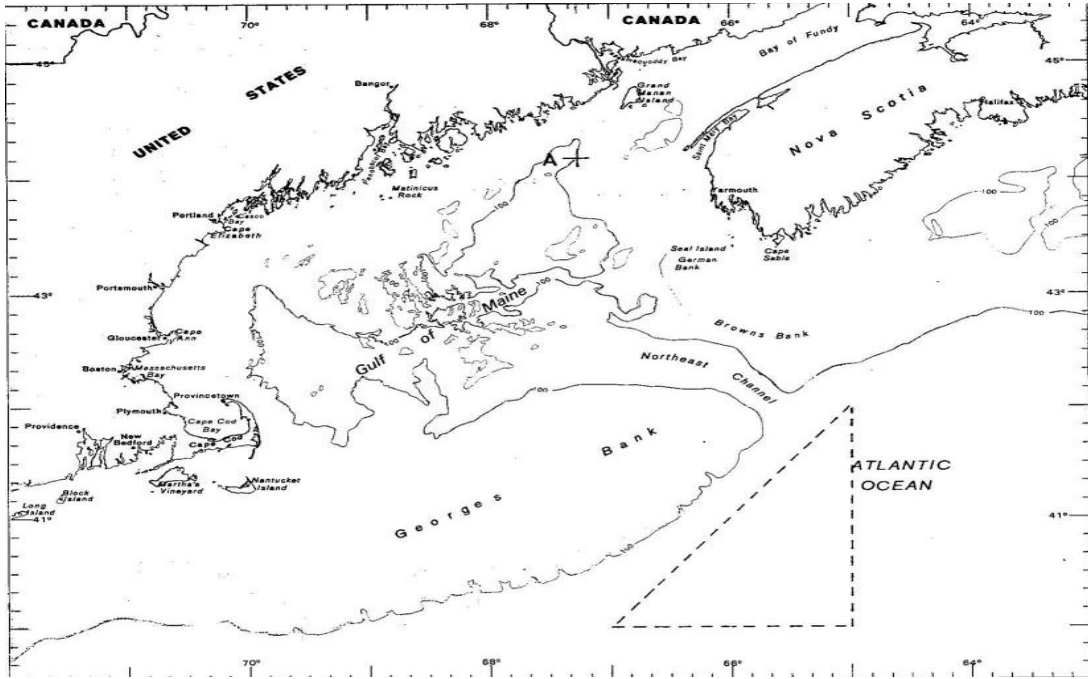
Mahkeme başkanı 18.12.1981 tarihinde uyuşmazlığa taraf devletlerden özel anlaşmaya ilişkin bazı noktaları açıklığa kavuşturmalarını istemiştir. Uyuşmazlığa taraf devletler Mahkeme başkanının talebine 08.01.1982 tarihinde Mahkeme kaydına alınan açıklamalarla

cevap vermiştir. Uyuşmazlığın çözümü için Mahkeme tarafından 20.01.1982 tarihinde ilk kez özel bir daire oluşturulmuştur. Daire, 12.10.1984 tarihinde uyuşmazlığı karara bağlamıştır.

Maine Körfezi davası olarak anılan bu uyuşmazlıkta taraf devletler Mahkeme'den hem kıta sahanlığı hem de balıkçılık bölgelerini belirten bir sınırın (tek bir hatla-çizgiyle) çizilmesini talep etmektedir.

Davanın tarihsel sürecini, özel anlaşmanın içeriğini ve uyuşmazlığa taraf devletlerin taleplerini belirten Mahkeme daha sonra uyuşmazlığa konu olan alanın sınırlarını belirlemiştir. Mahkeme 28 ila 59. paragraflar arasında Maine Körfezi'ni tarif etmiştir. Ardından ABD ve Kanada'nın iddialarını irdelemiştir.

Genel olarak Maine Körfezi güneybatısında Nantucket adası, batısında Massachusetts, doğusunda Novo Scotia (Cape Sable noktası) ve kuzeyi de haritada gösterilen noktaları kapsayan dikdörtgen biçiminde bir okyanus girintisidir.

Şekil 2. Maine Körfezi. Kaynak International Court of Justice.

Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın iddialarını da değerlendiren Mahkeme Maine Körfezi'nin yatağı tek tip fizyografik bir yapı gösterdiğinden buradan hareketle ABD ve Kanada'nın kıta sahanlığını ayırabilecek herhangi bir veri elde edilemeyeceğini belirtmiştir. Mahkeme Tunus/Libya davasına atıfta bulunarak ortak bir kıta sahanlığının varlığını ortaya koymaktadır. Ayrıca ABD ve Kanada Maine Körfezi'nin deniz yatağı kısmında sınır çizebilecek herhangi bir jeomorfolojik bir verinin olmadığını da kabul etmiştir.

Buna karşın ABD ve Kanada Maine Körfezi'nin su kütlesi üzerinden iddialarını devam ettirmiştir. Kanada'nın iddiası Georges Bank'ın aslında Novo Scotia'nın devamı olduğu yönündedir. ABD ise Maine Körfezi'ndeki su kütlesinde üç farklı ekolojik sistem ve oşinografik özelliklerin bulunduğu iddiasını ileri sürmüştür. ABD üç farklı ekolojik sistemi belirlerken hidrolojik sirkülasyon, sıcaklık, tuzluluk, dikey tabakalaşma ve kendilerine özgü gelgit hareketlerini baz almaktadır. Sonuç olarak ABD Georges Bank, Novo Scotia ve Nantucket kıta sahanlıklarının özelliklerinin farklı olduğunu iddia etmektedir. Ancak

Mahkeme birçok etkenin bulunduğu (flora, fauna gibi) okyanus su kütlesi baz alınarak doğal sınırların ayırt etme olasılığının bulunmadığını belirtmiştir. Uzmanların açıklamalarını irdeleyen Mahkeme sonuç olarak tek ve tartışmasız bir doğal sınır çizecek kadar açık ve kesin bir jeolojik, jeomorfolojik, ekolojik ve diğer faktörlerin olmadığı kanaatine varmıştır. Daha sonra Mahkeme söz konusu uyuşmazlığa uygulanabilecek uluslararası hukuk kurallarını ve ilkelerini tespit etmiştir.

Mahkeme uyuşmazlığa uygulanabilecek uluslararası hukuk kurallarını ve ilkelerini belirlerken başlangıç olarak uyuşmazlığın başladığı tarihte geçerli olan 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 1. ve 2. fıkralarına atıfta bulunmuştur. Buna göre kıyıları birbirine zıt olan devletlerin kıta sahanlığı sınırları yapılacak bir anlaşmayla belirlenecektir. Eğer anlaşma yapılmamışsa veya özel şartlar başka bir sınırın varlığını haklı kılmıyorsa kıta sahanlığı sınırı şöyle tespit edilebilir: Her bir devletin karasuları sınırının ölçülmeye başlandığı esas hattan itibaren eşit uzaklıktaki orta hattır. Böylece bütün devletler eşit mesafede kıta sahanlığına sahip olacaktır. Kıyıları birbirine bitişik olan devletlerin kıta sahanlığı sınırları da aralarında yapılacak bir anlaşmayla belirlenecektir. Eğer anlaşma yapılmamışsa veya özel şartlar başka bir sınırın varlığını haklı kılmıyorsa kıta sahanlığı sınırı şöyle tespit edilebilir: Her bir devletin karasuları sınırının ölçülmeye başlandığı esas hattan itibaren eşit uzaklık ilkesi uygulanabilir.

1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nden yola çıkan Mahkeme başlangıçta bütün devletler için bağlayıcı olan ve yukarıda belirtilen uluslararası hukuk ilke ve kurallarını somut uyuşmazlığa uygulanabilir bulmaktadır. Buna göre kıta sahanlığı zıt veya bitişik olan devletlerin tek taraflı sınırlandırmaları kabul edilemez. Mahkeme aynı tespiti Tunus/Libya davasında da ifade etmiştir. Böyle bir sınırlandırma devletlerin karşılıklı anlaşmaları sonucunda olmalıdır. Eğer devletler arasında bir anlaşmaya varılamamışsa bu durumda üçüncü bir tarafa başvurarak sınırlandırma yapılabilir. Sınırlandırma yapılırken her iki durumda da hakça ilkeler, bölgenin coğrafi konfigürasyonu ve ilgili diğer koşullar gibi pratik yöntemlerden faydalanılarak adil bir çözüme ulaşılmalıdır. Bu aynı zamanda sınırlandırmanın temel normudur. Ancak Mahkeme anlaşmazlığın kökeni ve gelişim sürecini irdeledikten sonra 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'ni söz konusu uyuşmazlığa uygulanmasının zorunlu olmadığı sonucuna varmıştır. Çünkü Sözleşme diğer faktörleri dikkate almadan yalnızca eşit mesafe ilkesini çözüm olarak önermektedir. Mahkeme ise adil bir çözüme ulaşmak amacıyla tek bir pratik yöntemden ziyade bütün koşulları dikkate alan farklı yöntemlerin kombinasyonunu uygulama taraftarıdır.

Mahkeme uyuşmazlığa uygulanabilecek uluslararası hukuk ilke ve kurallarını belirledikten sonra uyuşmazlığa taraf devletlerin iddialarını ele almıştır. Daha sonra tespit ettiği uygulanabilir ilke ve kuralları somut uyuşmazlığa uygulamıştır.

Mahkeme somut uyuşmazlığa konu olan Maine Körfezi'nde uyuşmazlığa taraf devletlerin kıta sahanlıklarının ve balıkçılık bölgelerinin tek bir çizgiyle tespit edilemeyeceğini vurguladıktan sonra belirlediği pratik yöntemlerle birlikte uyuşmazlığı üç kısma bölerek çözüme kavuşturmuştur. İki kısım Maine Körfezi içerisinde kalırken üçüncü kısım Atlantik Okyanusu'na doğru uzanmaktadır.

Mahkeme birinci bölümde açığortay tekniği kullanmıştır. Buna göre uyuşmazlığa taraf devletler tarafından başlangıç noktası olarak kabul edilen A noktasından Cape Elizabeth ve Cape Sable'a doğru dikey bir çizgi çizmektedir. Aşağıdaki haritada görüleceği üzere ilk bölüm Cape Elizabeth ve Cape Sable'dan A noktasına çizilen çizgilerin açığortaydır. Mahkeme açığortay tekniğinde eşit mesafe ilkesini kullanmamıştır. Buna karşın açığortay tekniğiyle her iki devletin kıta sahanlıklarının ve balıkçılık bölgelerinin ilk bölümünü eşit bir şekilde paylaşmaya çalışmıştır. Mahkeme eşit mesafe ilkesini kullanmış olsaydı bu durumda her iki devletin kıyılarının A noktasına olan uzaklıklarını hesaplayıp ikiye bölerek

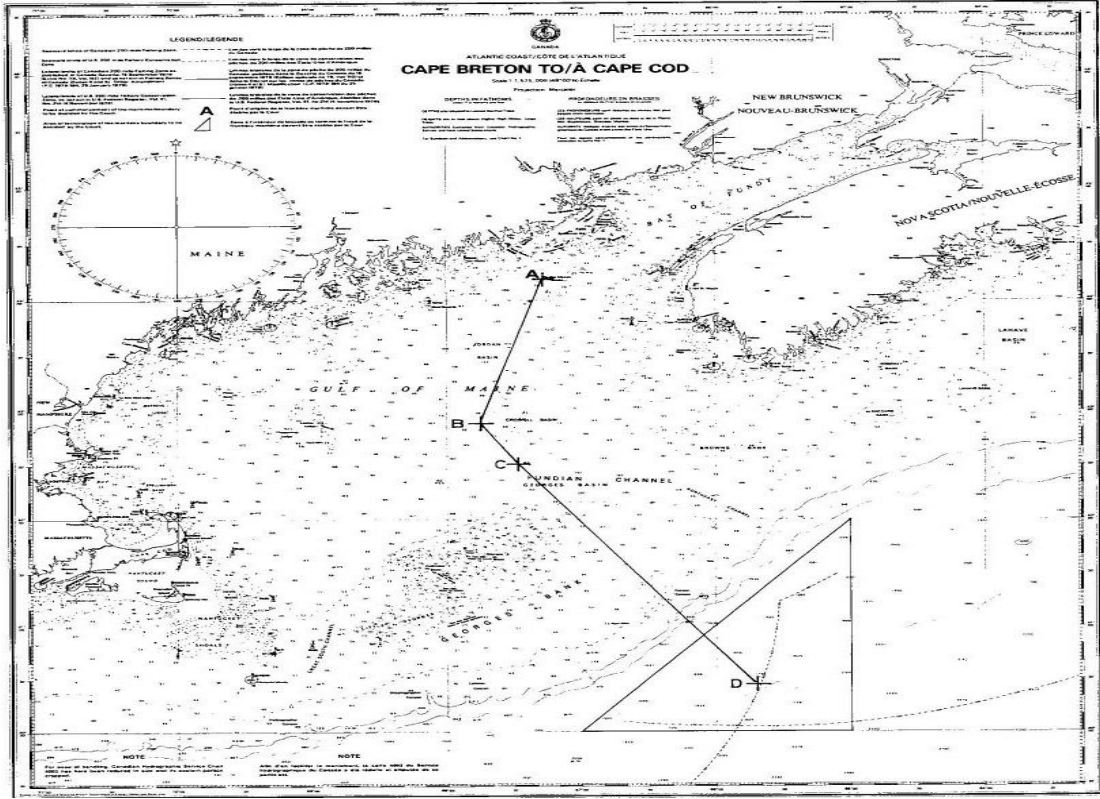

hesaplardı. Ancak Mahkeme'nin açığortay tekniğıyle birlikte adil bir paylaşımaya daha çok yaklaştığı görölmektedir.

Mahkeme ikinci bölümde eşit mesafe ilkesini benimsemektedir. Ancak yukarıda da belirtildiğı üzere Mahkeme eşit mesafe ilkesini salt 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanelığı Sözleşmesi'nde belirtildiğı gibi değil özel şartları da dikkate alarak farklı kombinasyonları uygulamıştır. Başka bir deyişle eşit mesafe ilkesi coğrafyanın durumu göz önünde bulundurularak uygulanmıştır. Buna ek olarak ABD'nin kıyı uzunlukları önerisini de yardımcı kriter olarak dikkate almaktadır. Bu paragraftan sonra Mahkeme ikinci bölümün yönünü ve uzunluğunu hesaplamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin kıyı uzunluğunu (Cape Cod-Cape Ann-Cape Elizabeth-A noktası) iki yüz seksen dört mil ve Kanada kıyı uzunluğunu (A noktası-New Brunswick'in karasularının dış sınırı-Brier Adası-Cape Sable) iki yüz altı mil olarak tespit eden Mahkeme her iki kıyı şeridinin uzunluğunu oransal olarak 1:38 olarak tespit etmiştir. Mahkeme bu oranı 1:32'ye indirmektedir. Başka bir deyişle iki yüz altı mil olan Kanada kıyıların uzunluğu iki yüz on beş mil olarak değerlendirmiş ve iki yüz seksen dört mil olan ABD kıyı uzunluğuna oranlayarak 1:32 oranının paylaştırmada eşit olacağı sonucuna varmıştır. Bunun nedeni Mahkeme'nin Seal adasına yarı etki tanımış olmasından kaynaklanmaktadır. Mahkeme 1:32 oranını tespit ettikten sonra orta hattı bulabilmesi için A noktasının bitip B noktasının başladığı yerden itibaren C noktasına doğru çektiğı çizgide 1:32 oranında eğim yapmıştır. B noktasının başladığı yer ise Cape Cod'tan Chebogue Point'e paralel bir çizgi çizilerek bulunmuştur. Bu çizgi kapanış noktasına paraleldir. İki nokta arasında çekilen çizgi yine 1:32 oranına göre çizilmiştir. Yine B noktasından (aşağıdaki harita görüleceğı üzere B-C arası) C noktasına kadar çizginin eğimli olmasının nedeni de Mahkeme'nin tespit ettiği 1:32 oranından kaynaklanmaktadır. C noktası ise körfezin kapanış noktasıdır. Başka bir deyişle C noktasından sonra çizilen çizgi körfezin dışında kalmaktadır.

Mahkeme üçüncü bölümü tespit ederken (Tunus/Libya davasında çizilen hattın ilk bölümünde olduğu gibi) dikey yöntemi benimsemiştir. Buna göre Mahkeme C noktasından itibaren uyuşmazlığa taraf devletlerce belirlenen üçgenin içine doğru dikey bir çizgi çizmiştir. C noktasının bittiğı yani D noktası ise belirlenen iki yüz millik alanın son noktasıdır. Yani D noktası belirlenecek olan kıta sahanlığı ve balıkçılık bölgesi için iki yüz millik uzunluğun sonra erdiği noktadır. Böylece Mahkeme son bölümün sınırlarını da çizerek aşağıdaki haritayı oluşturmuştur.

Şekil 3. Mahkeme'nin Çizdiği Maine Körfezi Kıta Sahanlığı ve (Münhasır) Balıkçılık Bölgesi Sınırı.
Kaynak: International Court of Justice.

Sonuç olarak Mahkeme Maine Körfezi davasını sekiz bölümde çözüme kavuşturmuştur:

1. Özel anlaşma ve mahkemenin yargı yetkisi (para. 1-27),
2. Sınırlandırılacak alanın belirlenmesi (para. 28-59),
3. Uyuşmazlıkların merkez noktası ve yaşanan gelişmeler (para. 60-78),
4. Uygulanabilecek uluslararası hukuk ilke ve kuralları (para. 79-112),
5. Sınırlandırılacak alana uygulanabilecek hakça ilkeler ve pratik yöntem (para. 113-163),
6. Uyuşmazlığa taraf devletlerin iddia ettikleri kriter ve yöntemleriyle bunların sınırlandırmaya uygulamaları (para. 164-189),
7. Mahkeme tarafından belirlenen uygulanabilir kriter ve yöntemler (para. 190-229),
8. Ulaşılan sonucun hakça olduğunu doğrulayan veriler (para. 230-241).

Mahkeme Tunus/Libya davasında olduğu gibi tarafların ileri sürdüğü jeolojik ve jeomorfolojik özellikleri, kıyı uzunlukları, doğal uzantı, deniz suyunun sıcaklığı, yoğunluğu, dikey tabakalaşma ve farklı gelgit hareketleri gibi iddiaların hepsini irdelemiştir. Kavramları irdeledikten sonra kıyı uzunlukları haricinde diğer iddiaların sınırlandırmada ölçüt olamayacağına karar vermiştir. Kıyı uzunluklarının dikkate alınması da ABD'nin önerisidir. Mahkeme bu öneriyi yardımcı bir kriter olarak ele almaktadır.

Uluslararası sözleşmeleri de dikkate alan Mahkeme Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin imzaya açılmakla beraber daha yürürlüğe girmediğini ifade etmiştir.

Dolayısıyla Mahkeme 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanelığı Sözleşmesi'ne atıfta bulunmuş ve bu Sözleşme'deki ilgili hükümleri irdelemiştir. Mahkeme özellikle eşit mesafe ilkesi üzerinde durmuştur. Ancak uygulama noktasında katı bir eşit mesafe ilkesinin ilgili uyuşmazlığa uygulanamayacağını eğer uygulanırsa adaletsizliğin ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır. Sonuç olarak Mahkeme eşit mesafe ilkesini özel şartlarla birlikte ele almıştır. Bu konuda coğrafyanın durumuna dikkat çekmektedir.

Diğer taraftan Mahkeme ABD ve Kanada arasındaki uyuşmazlığın 1969 yılında net olarak ortaya çıktığını belirtse de uyuşmazlığın asıl kaynağının 1960 yılında yapılan hidrokarbon keşiflerine dayandığını ifade etmektedir. Bu dönemde ABD 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanelığı Sözleşmesi'ne taraf olmuşken Kanada ancak 1970 yılında Sözleşmeye taraf olmuştur. Buna rağmen Mahkeme 1958 tarihli Cenevre Kıta Sahanelığı Sözleşmesi'nin 6. maddesine atıfta bulunmuştur. Buradan anlaşılıyor ki uyuşmazlığa taraf devletlerden biri veya ikisi (Tunus/Libya davasında olduğu gibi) ilgili uluslararası sözleşmeye taraf olmasa bile Mahkeme o sözleşmeye atıfta bulunabilmektedir.

Mahkeme hakça ilkelerin sistematik bir tanımının olmadığını vurgulamakla birlikte bazı hakça ilkeleri de bu davada açıkça belirtmiştir. Mahkeme'nin kararda belirttiği hakça ilkeler şunlardır: Kara denize hakimdir, (özel koşulların olmadığı durumlarda) deniz alanlarının eşit olarak bölünmesi, herhangi bir devletin uzantısı sayılan yakın alanlara diğer devlet(ler) tarafından tecavüz edilmemesi ve (kesmeme etkisi) önleme kriteri.

Mahkeme'nin söz konusu uyuşmazlığa uyguladığı üç farklı yöntem vardır. Bu yöntemler açıortay yöntemi, (özel koşulları dikkate alarak) eşit mesafe yöntemi ve dikey yöntemdir. Son olarak Mahkeme körfezde birçok ada bulunmasına rağmen sadece Seal adasına yarı etki tanıdığını da ifade etmek gerekir.

KAYNAKÇA

International Court of Justice. Case Concerning Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area. Eriřim Adresi: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/67/067-19841012-JUD-01-00-EN.pdf>.

EXTENDED SUMMARY

International Court of Justice settled the Gulf of Maine case in eight sections:

1. Special agreement and jurisdiction of the court (para. 1-27),
2. Determination of the area to be delimited (para. 28-59),
3. The center point of the disputes and the developments (para. 60-78),
4. Applicable principles and rules of international law (para. 79-112),
5. Fair principles and practical method applicable to the area to be delimited (para. 113-163),
6. The criteria and methods claimed by the states parties to the dispute and their application to the limitation (para. 164-189),
7. The applicable criteria and methods set by the Court (para. 190-229),
8. Data confirming the fairness of the conclusion reached (para. 230-241).

As in the *Tunisia v Libya* case, the court examined all the claims made by the parties such as the geological and geomorphological features, coastal lengths, natural extension, temperature and density of sea water, vertical stratification and different tidal movements. After examining the concepts, he decided that other claims other than the length of the coast could not be a criterion for delimitation. Considering the coastal lengths is also the recommendation of the USA. The Court considers this recommendation as an auxiliary criterion.

Taking into account the international conventions, the Court stated that the United Nations Convention on the Law of the Sea has not yet entered into force, although it has been opened for signature. Therefore, the Court referred to the Geneva Convention on the Continental Shelf of 1958 and examined the relevant provisions of that Convention. The Court particularly emphasized the principle of equal distance. However, it emphasizes that a strict equidistance principle cannot be applied to the relevant dispute at the point of application, and if it is applied, injustice may occur. As a result, the Court considered the principle of equal distance with special conditions. It draws attention to the state of geography in this regard.

On the other hand, although the Court states that the dispute between the USA and Canada emerged clearly in 1969, it states that the main source of the dispute is based on the hydrocarbon discoveries made in 1960. In this period, while the USA became a party to the Geneva Continental Shelf Convention of 1958, Canada only became a party to the Convention in 1970. Nevertheless, the Court referred to Article 6 of the 1958 Geneva Convention on the Continental Shelf. It is understood from this that even if one or both of the parties to the dispute (as in the *Tunisia/Libya* case) are not party to the relevant international convention, the Court can refer to that convention.

While the Court emphasizes that there is no systematic definition of equitable principles, it has also clearly stated some equitable principles in this case. The equitable principles stated by the Court in its decision are as follows: The land dominates the sea, the equal division of sea areas (in the absence of special conditions), the absence of encroachment by other state(s) on nearby areas considered as an extension of any state, and the prevention criterion (non-cutting effect).

There are three different methods applied by the Court to the dispute in question. These methods are bisector method, equidistant method (taking into account special conditions) and vertical method. Finally, it should be noted that although the Court has many islands in the bay, it only recognizes the island of Seal as semi-influenced.